
Mateusz Świątlicki
Uniwersytet Wrocławski
ORCID: 0000-0001-7009-3837

„Duzhe, duzhe dobre” – ukraińskie babcie i ich kanadyjskie wnuczki w książkach obrazkowych Marion Mutali

W studiach nad literaturą dziecięcą i młodzieżową stosunkowo mało miejsca poświęca się analizie postaci osób starszych, chociaż – jak zauważa Vanessa Joosen – w wielu tekstach dla najmłodszych to właśnie „dziadkowie i babcie są lepiej dostosowani do potrzeb dzieci niż ich rodzice: są cierpliwi i podziwiają zainteresowanie dziecka opowiadaniem historii, przyrodą i zwierzętami, a nawet tym, co duchowe i fantastyczne”¹. Dlatego utwory obrazujące międzypokoleniowy dialog, solidarność i transfer pamięci w rodzinach imigrantów – a nie konflikt między dziećmi a dorosłymi, czyli zgodnie z zaproponowanym przez Marię Nikolajewą pojęciem aetonormatywności² główne założenie literatury dziecięcej – zazwyczaj skupiają się na ukazaniu bliskich relacji dziecka z dziadkami lub pradiadkami. Jak zauważa badaczka, pozycjonowanie dorosłości jako normy bywa obalane w tekstach dla dzieci i młodzieży ukazujących dorosłych jako wspierających, jednak „nigdy nie można jej

¹ V. Joosen, „What’s the Point of Grandpa?”: Grandparents in Children’s Literature, w: *Family in Children’s and Young Adult Literature*, red. E. Spencer, J. Dillon Craig, Routledge, New York–London 2023, s. 57. Wszystkie cytaty w niniejszym artykule w tłumaczeniu autora.

² M. Nikolajeva, *Power, Voice and Subjectivity in Literature for Young Readers*, Routledge, New York–London 2010, s. 8.

całkowicie odrzucić”³. Widoczne jest to w wielu cieszących się popularnością anglojęzycznych utworach autorów pochodzenia środkowo-wschodnioeuropejskiego, m.in. w książkach obrazkowych *My Baba's Garden* (2023, pol. *Ogród babci*) Jordana Scotta i Sydney'a Smitha i *Tell Me a Story, Babushka* (2023, pol. *Opowiedz mi historię, babciu*) Caroli Schmidt i Anity Barghigiani czy nominowanej do National Book Award i wydanej w Polsce powieści *The Lost Year* (2023, pol. *Stracony rok*) Katherine Marsh⁴.

Więź między zasymilowanymi dziećmi a babciami pełniącymi rolę strażniczek pamięci o „starym kraju” i związanych z nim zwyczajach jest jednym z najważniejszych motywów w anglojęzycznej literaturze dla najmłodszych autorstwa kanadyjskich pisarzy wywodzących się z Ukrainy. Starsze kobiety w tych tekstach zazwyczaj wpisują się w archetyp Starej Mędrczyni, a ich rolą jest dzielenie się opowieściami o Ukrainie i pomoc wnukom w radzeniu sobie z różnego rodzaju trudnościami⁵. Warto dodać, że w ukraińsko-kanadyjskiej literaturze babcie często reprezentują „apolityczny i nieobraźliwy” zbiorowy mit „baby”, który pojawił się w Kanadzie po II wojnie światowej⁶. Baba, czyli ukraińska babcia, symboliczna matka założycielka zachodniej prerii i strażniczka tradycji, miała pomóc młodszym pokoleniom „zrozumieć siebie zarówno jako Kanadyjczyków, jak i Ukraińców”⁷. Postać ta była częścią mitu o ukraińskich „ojcach założycielach”, a jej zadaniem było „utwierdzić swoich potomków o ich kanadyjskim pochodzeniu i legitymizować obecność Ukraińców w Kanadzie”⁸.

Celem niniejszego artykułu jest analiza roli postaci babci – symbolicznej baby – w książkach obrazkowych z serii *Baba's Babushka* (pol. *Chusta babci*) autorstwa mało znanej w Polsce ukraińsko-kanadyjskiej autorki Marion Mutali i czterech różnych ilustratorek i odczytanie ich jako przykładu multimodalnych⁹ tekstów przedstawiających transfer międzypokoleniowej pamięci

³ Taż, *Afterword: The Case of the Evil (Step)mother, or the Impossibility of Intergenerational Solidarity*, w: *Intergenerational Solidarity in Children's Literature and Film*, red. J. Deszcz-Tryhubczak, Z. Jaques, University Press of Mississippi, Jackson 2021, s. 234.

⁴ Książka ukazała się w 2024 r. nakładem wydawnictwa Widnokrąg w tłumaczeniu Anny Klingofer-Szostakowskiej i Sary Manasterskiej.

⁵ Tamże, s. 234–235; por. V. Joosen, *Second Childhoods and Intergenerational Dialogues: How Children's Literature Studies and Age Studies Can Supplement Each Other*, „Children's Literature Association Quarterly” 2015, Vol. 40, Issue 2, s. 126–40.

⁶ F. Swyripa, *Wedded to Ukrainian-Canadian Women and Ethnic Identity 1891–1991*, University of Toronto Press, Toronto 1993, s. 255–256.

⁷ Tamże s. 216; por. M. Świątlicki, *Next-Generation Memory and Ukrainian Canadian Children's Historical Fiction: The Seeds of Memory*, Routledge, New York–London 2023, s. 108–115.

⁸ F. Swyripa, *Wedded to Ukrainian-Canadian Women...*, dz. cyt., s. 126.

⁹ Więcej na temat książek obrazkowych zob. B. Kümmerling-Meibauer, *Picturebooks*, w: *The Routledge Companion to Children's Literature and Culture*, red. C. Nelson, E. Wesseling, A. Mei-Ying Wu, Routledge, New York–London 2024, s. 95–105.

o Ukrainie i doświadczeniu imigrantów¹⁰. Artykuł skupia się na interpretacji sposobu konstruowania postaci babci i jej relacji z wnuczką w warstwie tekstualnej i wizualnej oraz podkreśleniu transkulturowego charakteru serii, który uwypukla więź między Kanadą a Ukrainą. Książki z cyklu *Baba's Babushka* można także traktować jako przykład reprezentacji międzypokoleniowej solidarności, wspierającej rozwój „inteligencji pokoleniowej” u młodych czytelników i czytelniczek¹¹.

„Dziadkowie i babcie często stanowią spoiwo rodziny. Uczą tradycji kulturowych, wartości i duchowości, które zapewniają siłę, nadzieję i miłość” – pisze Mutala w dedykacji do wydanej w formie książkowej kolorowanki piosenki *Baba and Dido* (2025, pol. *Babcia i dziadek*)¹². Nie dziwi więc, że postacią babć i dziadków występują w większości utworów tej kanadyjskiej prozaiczki, poetki, autorki tekstów piosenek i nauczycielki znanej z poświęconych tematyce ukraińskiej książek dla najmłodszych, w tym popularnej powieści epistolarnej *My Dearest Dido: The Holodomor Story* (2019, pol. *Mój drogi dziadku. Opowieść o Hołodomorze*)¹³ i serii *Baba's Babushka* (2010–2020, pol. *Chusta babci*), nawiązującej tytułem nie do rosyjskiego słowa oznaczającego babcię, a typowego w Ameryce Północnej określenia chusty noszonej przez zamężne kobiety z Europy Wschodniej¹⁴. W wydawanej od 2010 r. serii, luźno inspirowanej historią rodziny autorki, ukazało się pięć książek obrazkowych poświęconych różnym ważnym aspektom ukraińskiej i kanadyjskiej kultury. Dwie pierwsze zilustrowała Wendy Siemens¹⁵, kolejne odpowiednio Amber

¹⁰ M. Świetlicki, *Next-Generation Memory...*, dz. cyt., s. 111–112; por. A. Ulanowicz, *Second-Generation Memory and Contemporary Children's Literature: Ghost Images*, Routledge, New York–London 2013.

¹¹ Por. J. Deszcz-Tryhubczak, Z. Jaques, *Introduction*, w: *Intergenerational Solidarity in Children's Literature and Film*, red. J. Deszcz-Tryhubczak, Z. Jaques, University Press of Mississippi, Jackson 2021, s. xi–xxviii.

¹² M. Mutala, *Baba and Dido*, Millennium Marketing, Saskatoon 2025. W przeciwieństwie do omawianej w niniejszym artykule serii *Chusta babci*, przy tej publikacji Mutala nie współpracowała z żadną ilustratorką, a zawarte w niej postaci babci i dziadka zostały wygenerowane przez sztuczną inteligencję i wyglądają na starsze niż bohaterowie jej pozostałych utworów. Warto także dodać, że w tekście tytułowej piosenki autorka posługuje się stereotypowymi obrazami babci i dziadka, których głównym zadaniem jest karmienie i rozpieszczanie wnuków.

¹³ Powieść poświęcona jest tematyce Wielkiego Głodu z lat 1932–1933. Por. M. Świetlicki, *Next-Generation Memory...*, dz. cyt., s. 133–166.

¹⁴ Więcej na temat tytułu serii zob. tamże, s. 66.

¹⁵ Siemens współpracowała z Mutalą również przy innych projektach – jest autorką okładek *Baba Sophie's Ukrainian Cookbook* (2022, pol. *Ukraińska książka kucharka babci Sophie*) – książki kucharskiej inspirowanej omawianą w niniejszym artykule serią, oraz *Baba's Over the Moon* (2023, pol. *Babcia jest w siódmym niebie*). *Baba's Over the Moon*, piosenka wydana w formie książki obrazkowej po narodzeniu pierwszego wnuka Mutali,

Rees, Donna Lee Dumont i Olha Tkachenko¹⁶. Chociaż książki nie ukazały się nakładem dużego wydawnictwa, były wielokrotnie nagradzane w Kanadzie i spotkały się z ciepłym przyjęciem wśród ukraińskiej diaspory, stając się przy tym bestsellerami w kraju klonowego liścia.

W swych publikacjach Mutala odwołuje się do wspomnianego już mitu baby – strażniczki pamięci o Ukrainie. Frances Swyripa zauważa, że baba, starsza kobieta będąca symbolem kanadyjskości i ukraińskości, wykazuje się silną osobowością, ekscentrycznością oraz „dowcipem i charakterem starej chłopki z ukraińskich opowieści ludowych”¹⁷. Baba zdobyła popularność wśród pokoleń ukraińskiej diaspory, które w przeciwieństwie do próbujących się zasymilować imigrantów drugiej generacji już nie wstydziły się chłopskiego pochodzenia. Należy podkreślić, że tradycyjna ukraińska społeczność chłopska miała charakter patriarchalny, jednak „baba przyćmiła dido, starca lub dziadka, jako symbol etnokulturowy ze względu na »kobiece« zadania, które wykonywała i »kobiece« atrybuty, które posiadała”¹⁸. Szkalowana na przełomie XIX i XX w. za rzekome zacofanie, w drugiej połowie XX w. baba przekształciła się w symbol ukraińsko-kanadyjskiego dziedzictwa i tożsamości¹⁹. W końcu to kobieta – odpowiedzialna za utrzymanie ogniska domowego i wychowanie dzieci – gotowała, haftowała i dbała o zachowanie zwyczajów i tradycji, gdy w Kanadzie panowała polityka asymilacji.

„Rozważanie gatunku, fabuły i kontekstu musi być integralną częścią analizy dorosłości w książkach dla dzieci, jeśli nie chcemy wpaść w pułapkę mimesy” – zauważa Joosen²⁰. W związku z tym, przed przystąpieniem do analizy książek obrazkowych autorstwa Mutali, w których tytułowa baba stanowi hybrydyczną postać łączącą cechy jej babki i matki, konieczne jest przybliżenie kontekstu ich powstania. Zarówno na poziomie tekstu, jak i w warstwie ilustracji seria *Baba's Babushka* odnosi się do mikrohistorii rodziny autorki, która przybyła do Kanady pod koniec pierwszej fali imigracji z przełomu XIX-XX

opowiada o jej doświadczeniu bycia babcią i wskazuje na jej rolę jako strażniczki ukraińskich zwyczajów i pamięci o „starym kraju”.

¹⁶ Tkachenko zilustrowała też dla Mutali *More Babas Please!* (2017, pol. *Prosimy o więcej babć!*) i *My Buddy, Dido!* (2018, pol. *Mój kolega, dziadek*) oraz wspomnianą już powieść *My Dearest Dido*.

¹⁷ F. Swyripa, *Wedded to Ukrainian-Canadian Women...*, dz. cyt., s. 241.

¹⁸ Tamże, s. 245.

¹⁹ Taż, *Storied Landscapes: Ethno-Religious Identity and the Canadian Prairies*, Manitoba University Press, Winnipeg 2010, s. 173. Jak podkreśla badaczka: „Zarówno dla artystów, jak i pisarzy, w swojej obojętności na chłopskie pochodzenie i jego piętno w kanadyjskim społeczeństwie, baba reprezentowała nietykalną godność, która zasługiwała na szacunek i podziw” (tamże, s. 175).

²⁰ V. Joosen, *Adulthood in Children's Literature*, Bloomsbury, New York-London 2018, s. 18.

wieku wraz z dziesiątkami tysięcy innych Ukraińców z Bukowiny, Galicji i Zakarpacia²¹. Stefan Dubyk, dziadek Marion Mutali, osiedlił się w Saskatchewan w roku 1911, a pochodząca z sąsiedniej wioski Tessie Woznakowski – rok później. Jak pisze ich wnuczka w zbiorze rodzinnych anegdot *Live Well: My Ukrainian Upbringing and Other Stories* (2021; pol. *Żyć dobrze. Moje ukraińskie wychowanie i inne opowieści*), para wzięła ślub w 1913 r. i nie wiadomo, czy znała się przed przybyciem do Kanady²². Fotografia babci i dziadka kanadyjskiej autorki została wykorzystana w książkach z serii *Chusta babci* oraz we wspomnianej już *Babcia i dziadek*. Gdy Natalia, główna bohaterka wszystkich tomów *Chusty*, podczas swej magicznej podróży w czasie i przestrzeni (ze współczesnej Kanady do Ukrainy czasów dzieciństwa swej babci) widzi rodzinne zdjęcie po raz pierwszy, stwierdza: „Hej, pomyślała zaskoczona, ludzie na tej fotografii są moimi pradiadkami! Widziała tą samą fotografię dzień wcześniej w starym albumie babci. Może ci ludzie są moimi krewnymi! Natalia popatrzyła na nich z ciekawością”²³. Oprawiona fotografia następnie pojawia zarówno na ścianach ukraińskiej chaty, jak i domu Natalii w Kanadzie. Warto podkreślić, że dziadkowie Mutali pracowali bardzo ciężko na roli i chociaż doczekali się siedmiorga dzieci, przez 16 lat mieszkali w jednoizbowej lepiance, zanim przeprowadzili się do domu w Hafford, obecnie jednego z centrów ukraińskiej diaspory w Kanadzie²⁴. Babcia z serii powstała w oparciu o doświadczenia Tessie Woznakowski i jej córki Sophie Dubyk, której imię w *Chuście* nosi babcia Natalii. Matka Mutali urodziła się w 1918 r., a w wieku 22 lat, mając już status starej panny, poślubiła starszego o kilkanaście lat Słowaka, Augusta Mutalę, z którym żyła 42 lata, aż do jego śmierci w 1982 r. Ponieważ mężczyzna wyemigrował bez rodziny, jego 10 dzieci wychowywało się głównie w kulturze ukraińskiej Sophie, która zmarła w 2007 r.²⁵

Nieprzypadkowo, pisząc o historii swej rodziny, Mutala obrała format książki obrazkowej. Multimodalne teksty, zazwyczaj czytane przez najmłodszych wraz z dorosłymi lub przez dorosłych dzieciom, są wyjątkowo istotne w kontekście międzypokoleniowego dialogu i transferu pamięci kulturowej. Każda część serii *Chusta babci* cechuje się podobną treścią i formą. Mimo czterech różnych ilustratorów, kolejne tomy wyglądają spójnie – łączy je motyw kolorowego ukraińskiego haftu obecny na białych marginesach okładek

²¹ Więcej na temat imigracji zob. P. Trzeczyska, *Diaspora – pamięć – miejsca. Ukraińcy z Polski z lat 80. XX wieku w Kanadzie. Studium etnograficzne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019.

²² M. Mutala, *Live Well: My Ukrainian Upbringing and Other Stories*, Hidden Brook Press, Toronto 2021, s. 4–5.

²³ Taż, *Baba's Babushka: A Magical Ukrainian Christmas*, il. W. Siemens, Your Nickel's Worth Publishing, Regina 2010 – strony w książkach nie są numerowane.

²⁴ M. Mutala, *Live Well...*, dz. cyt., s. 6–7.

²⁵ Tamże, s. 16–29.

i stron. Podobieństwa widoczne są także na poziomie struktury samych tekstów. Każda książka oparta jest na typowym w literaturze dziecięcej motywie „dom – przygoda – powrót do domu”, który, jak zauważa Nikolajeva, jest „najważniejszym schematem narracyjnym literatury dziecięcej”²⁶ i „można [go – przyp. M.Ś.] znaleźć praktycznie w każdym tekście dla dzieci, niekoniecznie należącym do tego, co powszechnie określa się jako gatunek przygodowy”²⁷. Przygody poza domem mają pomóc dojrzeć, „ale powrót do domu jest kwestią bezpieczeństwa; niezależnie od trudów i prób, bezpieczny dom jest ostatecznym celem”²⁸. W przypadku *Chusty babci* magiczne podróże pomagają małej dziewczynce o imieniu Natalia poznać historię życia babci, zgłębić kulturę przodków i docenić obecne w jej ojczyźnie – Kanadzie – ukraińskie zwyczaje.

Kilka miesięcy po utracie babci, która miała oczy, „jaskrawe i niebieskie niczym niebo”²⁹, mieszkająca na farmie w okolicy Hafford Natalia myśli o pierwszych świętach (Bożym Narodzeniu, Wielkanocy, Święcie Dziękczynienia) spędzonych bez niej. Bohaterka „bardzo kochała swoją babcię. Babcia była w niebie i chociaż Natalia za nią tęskniła każdego dnia, wiedziała, że babcia nad nią czuwa”³⁰. Podczas zabawy na dworze – w każdej książce – dziewczynka dostrzega na niebie tęczę i babcię Sophie o twarzy wzorowanej na fotografii matki Mutali. Fabuła opiera się na motywie magicznej chusty zesłanej przez babcię, dzięki której dziewczynka może podróżować w czasie i przestrzeni – „Chusta przypominała jej o babci. Babcia posiadała wiele chust – miała drewnianą skrzynię wypełnioną nimi – i nosiła je na różne okazje [...]”. Babci ulubione chusty zawsze miały wielkie kwiaty”³¹. Z wyjątkiem jednego tomu, za każdym razem protagonistka przenosi się do Ukrainy. Chociaż jest niewidzialna, doświadcza ważnych wydarzeń z historii swojej rodziny oraz poznaje wiele ukraińskich tradycji. Po powrocie dostaje wielokolorowe chusty i chowa je w skrzyni babci, otrzymanej pod koniec pierwszego tomu w prezencie od mamy.

We wstępie do *Intergenerational Solidarity in Children's Literature and Film* (2021), Justyna Deszcz-Tryhubczak i Zoe Jaques zauważają, że uczenie o solidarności międzypokoleniowej ma ogromne znaczenie, „ponieważ w ten sposób [dzieci – przyp. M.Ś.] zdobędą wiedzę i doświadczenie, jak przenieść ją w przyszłość”³². Ukazując bliski związek Natalii z babcią i wykazywaną

²⁶ M. Nikolajeva, *The Magic Code: The Use of Magical Patterns in Fantasy for Children*, Almqvist & Wiksell International, Stockholm 1988, s. 15.

²⁷ Tamże, s. 79.

²⁸ Tamże.

²⁹ M. Mutala, *Baba's Babushka...*, dz. cyt.

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże.

³² J. Deszcz-Tryhubczak, Z. Jaques, *Introduction*, dz. cyt., s. xv.

przez dziewczynkę chęć poznania jej historii już po śmierci Sophie, Mutala podkreśla nie tylko rolę starszych kobiet w przekazywaniu pamięci o życiu w „starym kraju” kolejnym pokoleniom. Obok licznych nawiązań do ludowych zwyczajów, pieśni czy tradycyjnych potraw, których przepisy dołączone są do każdego tomu, seria wskazuje również miejsce religii w kulturze Ukraińców i jej znaczenie w kultywowaniu ukraińskiego dziedzictwa przez przedstawicieli diaspory³³. Warto zauważyć, że chociaż Mutala odwołuje się do ukraińsko-kanadyjskiej baby, a akcja książek dzieje się już po śmierci babci, podczas swych magicznych podróży Natalia spotyka ją na różnych etapach życia. Dzięki temu kobieta poniekąd wykracza poza jednowymiarowy mit babci-mentorki, postaci zazwyczaj funkcjonującej w książkach dla najmłodszych wyłącznie w kontekście relacji z wnukami.

Jak zauważa Joosen, na poziomie przedstawiania starszych kobiet w literaturze dziecięcej często panuje *ageism*, czyli dyskryminacja ze względu na wiek, połączona z seksizmem. Powołując się na badania Sylvi Henneberg, Joosen wymienia trzy najczęstsze stereotypy obecne w książkach dla dzieci: „zła czarownica, nieudolna staruszka i mądra stara mentorka, która całkowicie oddaje się służbie młodszemu pokoleniu”³⁴. Badaczka podkreśla, że to właśnie postać mentora/mentorki – obecna w tekstach Mutali – jest jednym z najczęstszych stereotypów związanych ze starością. Warto dodać, że problemem nie jest przedstawienie starszych kobiet jako mądrych i wspierających, „ale to, że całkowicie oddają się w służbę dziecku i że, jak zauważa Kathleen Woodward, stereotyp ten grozi narzuceniem starszym ludziom oderwania od życia, w tym od intensywnych, ale normatywnych emocji, takich jak gniew”³⁵. Mimo że oprócz obrazów na niebie babcia nie pojawia się w pierwszych czterech książkach jako starsza kobieta, Mutala pokazuje swoim czytelnikom całe spektrum życia babci Sophie w Ukrainie i Kanadzie, co można odebrać jako próbę przeciwstawienia się jednowymiarowemu stereotypowi mentorki.

Zwracając uwagę na warstwę wizualną, należy podkreślić, że w dwóch pierwszych książkach Siemens połączyła czarne kontury wykonane flamastami z intensywnymi, ciemnymi kolorami farb, tworząc ilustracje przypominające prace wykonywane przez dzieci. W *Baba's Babushka: A Magical Ukrainian Christmas* (2010, pol. *Chusta babci. Magiczne ukraińskie Święta Bożego Narodzenia*), babcia jest małą dziewczynką, z którą Natalia spędza wspólnie wigilię, jedząc 12 tradycyjnych potraw, śpiewając kolędy i idąc do kościoła. „Chociaż mała dziewczyna z jaskrawymi niebieskimi oczami nic do niej nie mówiła ani na nią nie patrzyła, Natalia czuła z nią więź oraz błogość

³³ M. Świetlicki, *Next-Generation Memory...*, dz. cyt., s. 111–112.

³⁴ V. Joosen, „What's the Point of Grandpa?”..., dz. cyt., s. 61.

³⁵ Tamże.

i radość z bycia częścią rodziny”³⁶. Gdy po powrocie do domu dostaje od mamy zdjęcie babci z dzieciństwa – według tekstu Mutali czarnobiałe, lecz w warstwie wizualnej przedstawione jako kolorowe – „Rozpoznała ten uśmiech... i te jaskrawe oczy! [...] Tamta mała dziewczynka była jej babcią”³⁷. Na ilustracjach Siemens obie dziewczynki wyglądają niczym bliźniaczki, różni je tylko kolor włosów i barwnych chust, które zakładają na głowę w kościele. Co więcej, prababcia Natalii wygląda tak samo jak postać babci Sophie na niebie, co może symbolizować krąg międzypokoleniowego transferu pamięci i zwyczajów w rodzinie dziewczynki.

W *Baba's Babushka: A Magical Ukrainian Easter* (2012, pol. *Chusta babci. Magiczna ukraińska Wielkanoc*), również zilustrowanej przez Siemens, Sophie „nie była już małą dziewczynką, którą Natalia widziała w wigilie; była wyższa, bardziej dorosła, była prawie młodą damą. Babcia była urocza!”³⁸. Natalia staje się świadkiem pierwszego tańca nastoletniej Sophie i Stefana, swego późniejszego dziadka. W drugim tomie serii, którego akcja ma miejsce w Niedzielę Palmową i w Wielkanoc, Mutala wykorzystuje bardzo ważny w kulturze ukraińskiej motyw dekorowania pisanek, obecny w wielu ukraińsko-kanadyjskich tekstach dla dzieci i dorosłych. Warto zauważyć, że chociaż kanadyjska dziewczynka pozostaje niewidzialna, podrzuca swej ukraińskiej babci własnoręcznie przygotowaną pisanekę przywiezioną ze współczesności. W przeciwieństwie do niej, przedmiot zostaje dostrzeżony i dzięki Natalii Sophie może wręczyć go Stefanowi na znak sympatii, co w kolejnym tomie doprowadzi do zaręczyn, ślubu pary i emigracji³⁹.

Postacie z delikatnych, akwarelowych ilustracji w *Baba's Babushka: A Magical Ukrainian Wedding* (2013, pol. *Chusta babci. Magiczne ukraińskie wesele*), jedynej książki, nad którą Mutala współpracowała z Amber Rees, przypominają bohaterki takich filmów studia Disney, jak *Aladyn*, *Frozen* czy *Zapłtani*. Z tego względu to właśnie trzeci, najdłuższy tom serii wydaje się mieć największy potencjał, by dotrzeć do czytelników i czytelniczek w różnym wieku – także osób spoza ukraińskiej diaspory w Kanadzie. Akcja książki zaczyna się jesienią, tuż przed kanadyjskim Świętem Dziękczynienia. W trakcie kolejnej magicznej podróży do Ukrainy babcia Sophie „wyglądała starzej niż wtedy, gdy Natalia ostatni raz ją widziała. Nie była już podlotkiem, ale młodą kobietą – miała przynajmniej osiemnaście lat”⁴⁰. Natalia jest tu świadkiem wielu istotnych

³⁶ Tamże.

³⁷ Tamże.

³⁸ M. Mutala, *Baba's Babushka: A Magical Ukrainian Easter*, il. W. Siemens, Your Nickel's Worth Publishing, Regina 2012.

³⁹ Por. M. Świetlicki, *Next-Generation Memory...*, dz. cyt., s. 111–112.

⁴⁰ M. Mutala, *Baba's Babushka: A Magical Ukrainian Wedding*, il. A. Rees, Your Nickel's Worth Publishing, Regina 2013.

wydarzeń: oświadczyń Stefana, który „mówił babci, że czuje, że muszą wyemigrować do Kahnahdy – Kanady – żeby mieć własną farmę i zacząć życie z dala od żołnierzy i wojny”⁴¹, trzydniowego i pełnego szczegółowych opisów ukraińskich zwyczajów wesela swoich dziadków oraz wyjazdu młodej pary do kraju klonowego liścia. „Natalia wiedziała, że właśnie doświadczyła czegoś niezwykłego – początku jej rodziny i ich korzeni w Kanadzie”, dlatego po powrocie do domu okazuje wdzięczność za niedgdyjsze wybory babci i dziadka⁴². Warto nadmienić, że w chronotopie *Chusty babci* nie pojawiają się żadne inne bezpośrednie odniesienia do konkretnych wydarzeń historycznych, w tym I wojny światowej i kanadyjskich obozów internowania dla Ukraińców oraz związanych z nimi zmagania całej społeczności imigrantów⁴³.

Kohkum's Babushka: A Magical Metis/Ukrainian Tale (2017, pol. *Chusta kokhum. Magiczna metysko-ukraińska opowieść*⁴⁴), zilustrowana przez Donnę Lee Dumont, artystkę pochodzenia metyskiego, to jedyna książka Mutali, której akcja dzieje się wyłącznie w okolicy kanadyjskiego Saskatoon w 1911 r. i opowiada o współpracy między Ukraińcami a Metysami. W warstwie wizualnej pozycja ta łączy szczegółowe ukazanie krajobrazów z prostymi zarysami postaci, przypominającymi te z dwóch pierwszych tomów serii. Utwór przedstawia babcię jako młodą imigrantkę spotykającą ludność rdzenną, która pomaga jej rodzinie przetrwać w Kanadzie. Zwyczaje tych grup etnicznych ukazane są jako zaskakująco podobne – babcie w obu z nich snują opowieści i są odpowiedzialne za kultywowanie zwyczajów, m.in. haftowanie i przygotowywanie tradycyjnych potraw, na które przepisy czytelniczki i czytelnicy znajdują na końcu książki. Jak zapowiada autorka w tytule, w utworze Natalia poznaje perspektywę nie swojej babci, a starej Metyski, tytułowej *kokhum* – odpowiednika baby w języku miszif. Starsza kobieta, na ilustracjach Lee Dumont przypominająca ukraińską babcię z poprzednich tomów cyklu Mutali, opowiada przy ognisku swojej wnuczce o zwyczajach Metysów, uczy ją języka i wspomina o pierwszym spotkaniu ich rodziny z ukraińskimi imigrantami. Jak stwierdza: „Dzięki opowieściom, nosimy w sobie tradycje, kulturę i lekcje życia”⁴⁵. Natalia jednak rozumie, że chociaż słucha opowieści *kokhum*, to jej babcia Sophie, której twarz widoczna jest na niebie pomiędzy dwoma tęczkami, „chciała dać jej lekcję i [pozwolić jej – przyp. M.Ś.] przeżyć

⁴¹ Tamże.

⁴² Tamże.

⁴³ Problematykę tę porusza m.in. Marsha Forchuk Skrypuch w ilustrowanej przez Michaela Martchenkę książce obrazkowej *Silver Threads* (1996, pol. *Srebrne nici*). Zob. M. Świetlicki, *Next-Generation Memory...*, dz. cyt., s. 74–82.

⁴⁴ Więcej na temat książki i problematycznego sposobu reprezentacji relacji Ukraińców z ludami rdzennymi zob. tamże, s. 51–54.

⁴⁵ M. Mutala, *Kohkum's Babushka: A Magical Métis/Ukrainian Tale*, il. D. Lee Dumont, Gabriel Dumont Institute Press, Saskatoon 2017.

ważne historyczne wydarzenie z historii jej kraju, jej prowincji, i wreszcie jej ojczyzny”⁴⁶. Ojczyzną jest jednak nie Ukraina, a Kanada, do której w chrotopie świata wykreowanego przez Mutalę ukraińscy imigranci mają takie samo prawo jak ludność rdzenna.

W przeciwieństwie do pierwszych czterech książek, których akcja dzieje się na ukraińskiej lub kanadyjskiej wsi, *Baba's Babushka: A Magical Journey to Ukraine* (2020, pol. *Chusta babci. Magiczna podróż do Ukrainy*)⁴⁷ ukazuje bogactwo ukraińskiej architektury i wielkomiejski charakter Kijowa. Babcia Sophie jest tu kobietą w podeszłym wieku, odwiedzającą z mężem stolicę i rodzinną wieś tuż przed narodzinami swej wnuczki. Podczas tej podróży Natalia – przedstawiona już nie na podobieństwo postaci z filmów Disney’a, a jako wiejska dziewczynka w stroju ludowym, przypominająca bohaterki ilustrowanych wydań ukraińskiej klasyki – nie tylko doświadcza innej strony Ukrainy i dowiaduje się, że to babcia wybrała jej imię, ale też postanawia wreszcie poświęcić więcej uwagi nauce języka ukraińskiego, by móc kiedyś odwiedzić krewnych: „Gdybym tylko lepiej znała ukraiński, lepiej zrozumiałabym co mówią [...]. Po powrocie do domu zacznę ćwiczyć [...]. Może kiedyś sama ich odwiedzę”⁴⁸. Chociaż dziewczynka stosuje pojedyncze ukraińskie zwroty, a nawet śpiewa piosenki w tym języku, cytaty sugeruje, że po śmierci babci jej rodzina zaczęła mówić głównie po angielsku. Babcia i dziadek przybywają do Kijowa samolotem, a na subtelnych, akwarelowych ilustracjach Olhi Tkachenko pojawiają się ukraińskie słowa. Można więc założyć, że wycieczka odbywa się już po uzyskaniu przez Ukrainę niepodległości, czyli gdy babcia Sophie – młoda kobieta w roku 1911 w poprzednim tomie – miała ponad 90 lat. Jednakże ze względu na nacisk Mutali i jej ilustratorek na idealizację i ukazanie podobieństwa między życiem w Ukrainie i Kanadzie, trudno umiejscowić czas akcji współczesnej linii czasowej konkretnych utworów.

Należy podkreślić, że w serii pięciu książek obrazkowych autorce nie udało się uniknąć stereotypowego przedstawienia tytułowej babci. Jak pisze Swyripa, „najbardziej rozpowszechnione i trwałe przejawy ukraińskości w Kanadzie pochodzą z ukraińskiej kultury chłopskiej; reprezentowały one również działania związane z kobietami, czyniąc babę opiekunką tradycji”⁴⁹. Choć Mutala pokazuje Sophie na różnych etapach życia, to na każdym z nich bohaterka jawi się jako postać jednowymiarowa. Mutala i cztery ilustratorki jej serii idealizują

⁴⁶ Tamże.

⁴⁷ Książka ukazała się pierwotnie w tomie *Baba's Babushka: Magical Ukrainian Adventures* (2020, pol. *Chusta babci. Magiczne ukraińskie przygody*) wydanym z okazji 10-lecia serii. Obok niej do zbioru weszły pierwsze trzy książki z cyklu *Chusta babci*.

⁴⁸ Taż, *Baba's Babushka: A Ukrainian Journey*, il. O. Tkachenko, Millenium, Saskatoon 2023 – kursywa w oryginale. Warto dodać, że dedykacja tego wydanie zawiera odniesienie do ataku Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r.

⁴⁹ F. Swyripa, *Wedded to Ukrainian-Canadian Women....*, dz. cyt., s. 217.

zarówno życie ukraińskich chłopów mieszkających w Galicji, jak również pierwszych pokoleń imigrantów w Kanadzie, o których autorka pisze w zbiorze rodzinnych anegdot, gdzie wskazuje na szereg trudności i wyrzeczeń swoich przodków, będących inspiracją postaci w serii *Chusta babci*. Podczas swych magicznych podróży do Ukrainy i kanadyjskiej prerii z początku XX w. Natalia widzi swą rodzinę nie w momentach żmudnej pracy na roli i opieki nad trzodą, a w trakcie świętowania wigilii Bożego Narodzenia, Wielkanocy, wesela zakochanej z wzajemnością babci, jak również podróży do takich kijowskich zabytków, jak Ławra Peczerska, Sobór Mądrości Bożej czy Złote Wrota. Problematyczne jest także jednowymiarowe obrazowanie kontaktów imigrantów – kolonizatorów – z ludnością rdzenną, gdyż ich spotkanie ukazane jest jako jednoznacznie przyjazne. Ukraińcy w czwartym tomie serii zostają przyjęci przez Metysów z otwartymi ramionami.

W swej kreacji postaci babci Mutala skupia się na materialnym poziomie tożsamości Kanadyjczyków ukraińskiego pochodzenia, gdyż „jedzenie, haft i pisanki – rzeczy widzialne i namacalne [...] stanowiły szczególnie ważne spoiwo i aspekt ukraińskości”⁵⁰. Idealizacja życia Sophie widoczna jest także na poziomie idyllicznych ilustracji, na których ukraińska wieś i kanadyjska farma Natalii wyglądają prawie identycznie, a ich pokryte strzechą białe domy przypominają bardziej bajkowe chatki niż budynki zamieszkiwane przez biednych chłopów w Galicji, lepianki pierwszych imigrantów, czy współczesne kanadyjskie farmy. Mutala i Tkachenko w piątym tomie nie ukazują zmagania ukraińsko-kanadyjskich pionierów na prerii, w tym dzieci, obecnych choćby w bestsellerowych książkach obrazkowych Willia-ma Kurelka *A Prairie Boy's Winter* (1973, pol. *Zima chłopca z prerii*) i *A Prairie Boy's Summer* (1975, pol. *Lato chłopca z prerii*). W przeciwieństwie do młodych chłopców i dziewcząt z utworów tego wybitnego artysty, Natalia i Sophie wyłącznie bawią się na dworze, śpiewają ludowe pieśni, tańczą hopaka, dekorują pisanki, pomagają matkom i z radością chodzą do kościoła. Również dorośli Ukraińcy na ilustracjach wszystkich tomów głównie tańczą, grają na instrumentach, modlą się i przygotowują takie potrawy z przepisów babci, jak barszcz, pierogi, gołąbki czy kutia.

Nikolajewa pisze, że: „Opowieść za opowieścią, mit za mitem, folklor za folklorem, powieść za powieścią, wszystkie opierają się na konfliktach, z których większość ma charakter międzypokoleniowy”⁵¹. Warto w tym miejscu jednak zauważyć, że „pokolenia bez względu na trwające je antagonizmy współistnieją ze sobą i ta sytuacja je współkształtuje”⁵². Mutala zupełnie

⁵⁰ Tamże, s. 245.

⁵¹ M. Nikolajewa, *Afterword: The Case of the Evil (Step)mother...*, dz. cyt., s. 234.

⁵² A. Matusiak. M. Świetlicki, *Kategoria pokolenia we współczesnych badaniach społeczno-kulturowych*, w: *Posttotalitarny syndrom pokoleniowy w literaturach słowiańskich Europy*

odrzuca motyw konfliktu między dziećmi i dorosłymi na rzecz ukazania harmonii i solidarności reprezentowanej przez relację Natalii z babcią Sophie. Pisarka odwołuje się przy tym do ukraińsko-kanadyjskiego mitu baby, który miał wzmacniać „poczucie ukraińskich Kanadyjczyków co do ich miejsca i roli w budowaniu narodu kanadyjskiego, jako założycieli zachodniej Kanady”, jak również „ucieleśniał istotę ich ukraińskiego dziedzictwa chłopskiego”⁵³. Książki *More Babas Please!* (2017, pol. *Prosimy o więcej babć!*) i *My Buddy, Dido!* (2018, pol. *Mój kolega, dziadek*), zilustrowane przez Tkachenko, z którą Mutala współpracowała nad ostatnim tomem z serii *Chusta babci*, podkreślają natomiast, że babcie i dziadkowie to centralne postaci w życiu wielu kanadyjskich dzieci, pochodzących z różnych kultur – nie tylko ukraińskiej. To właśnie oni jawią się dla najmłodszych jako transkulturowi łącznicy. Niestety, jak dowodzi analiza książek obrazkowych Mutali, skupienie się na funkcji babci jako strażniczki zwyczajów może wiązać się nie tylko z jednowymiarowym przedstawieniem życia starszych ludzi, ale również strywalizować doświadczenie ukraińskich imigrantów w Kanadzie.

Bibliografia:

- Deszcz-Tryhubczak Justyna, Jaques Zoe, *Introduction*, w: *Intergenerational Solidarity in Children's Literature and Film*, red. Justyna Deszcz-Tryhubczak, Zoe Jaques, University Press of Mississippi, Jackson 2021, s. xi-xxviii, <https://doi.org/10.2307/j.ctv1fkcgcc.4> [dostęp: 2025/10/28].
- Joosen Vanessa, „What's the Point of Grandpa?\": *Grandparents in Children's Literature*, w: *Family in Children's and Young Adult Literature*, red. Eleanor Spencer, Jade Dillon Craig, Routledge, New York-London 2023, s. 55-68, <https://doi.org/10.4324/9781003269663-6> [dostęp: 2025/10/28].
- Joosen Vanessa, *Second Childhoods and Intergenerational Dialogues: How Children's Literature Studies and Age Studies Can Supplement Each Other*, „Children's Literature Association Quarterly” 2015, Vol. 40, Issue 2, s. 126-140, <https://doi.org/10.1353/chq.2015.0016> [dostęp: 2025/10/28].
- Joosen Vanessa, *Adulthood in Children's Literature*, Bloomsbury, New York-London 2018.
- Kümmerling-Meibauer Bettina, *Picturebooks*, w: *The Routledge Companion to Children's Literature and Culture*, red. Claudia Nelson, Elisabeth Wesseling, Andrea

Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej końca XX-początku XXI wieku w świetle studiów postkolonialnych, red. A. Matusiak, Bonami, Poznań-Wrocław 2016, s. 24. W związku z tym, jak zaznaczają badacze, „[n]ależy się jednak zastanowić, czy dzisiaj – w dobie globalizacji zbliżającej kultury, religie, otwierającej się na różnorodność, uczącej tolerancji dla inności, proponującej uniwersalne rozwiązania licznych problemów codzienności oraz unifikującej wszystkie sfery życia społecznego, w tym kulturę, politykę, moralność, co w równej mierze dotyczy pokoleń dojrzałych jak też młodych – można mówić o istnieniu pokoleniowego sporu?” (tamże).

⁵³ F. Swyrypa, *Wedded to Ukrainian-Canadian Women....*, dz. cyt., s. 256.

- Mei-Ying Wu, Routledge, New York–London 2024, s. 95–105, <https://doi.org/10.4324/9781003214953-11> [dostęp: 2025/10/28].
- Matusiak Agnieszka, Świetlicki Mateusz, *Kategoria pokolenia we współczesnych badaniach społeczno-kulturowych*, w: *Posttotalitarny syndrom pokoleniowy w literaturach słowiańskich Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej końca XX–początku XXI wieku w świetle studiów postkolonialnych*, red. Agnieszka Matusiak, Bonami, Poznań–Wrocław 2016.
- Mutala Marion, *Baba and Dido*, Millennium Marketing, Saskatoon 2025.
- Mutala Marion, *Baba Sophie’s Ukrainian Cookbook*, il. Wendy Siemens, Your Nickel’s Worth Publishing, Regina 2022.
- Mutala Marion, *Baba’s Babushka: A Magical Ukrainian Christmas*, il. Wendy Siemens, Your Nickel’s Worth Publishing, Regina 2010.
- Mutala Marion, *Baba’s Babushka: A Magical Ukrainian Easter*, il. Wendy Siemens, Your Nickel’s Worth Publishing, Regina 2012.
- Mutala Marion, *Baba’s Babushka: A Magical Ukrainian Wedding*, il. Amber Rees, Your Nickel’s Worth Publishing, Regina 2013.
- Mutala Marion, *Baba’s Babushka: A Ukrainian Journey*, il. Olha Tkachenko, Millennium Marketing, Saskatoon 2023.
- Mutala Marion, *Baba’s Babushka: Magical Ukrainian Adventures*, il. Wendy Siemebs, Amber Rees, Olha Tkachenko, Your Nickel’s Worth Publishing, Regina 2020.
- Mutala Marion, *Baba’s Over the Moon*, Millennium Marketing, Saskatoon 2024.
- Mutala Marion, *Kokhum’s Babushka: A Magical Métis/Ukrainian Tale*, il. Donna Lee Dumont, Gabriel Dumont Institute Press, Saskatoon 2017.
- Mutala Marion, *Live Well: My Ukrainian Upbringing and Other Stories*, Hidden Brook Press, Toronto 2021.
- Mutala Marion, *More Babas, Please!*, il. Olha Tkachenko, Your Nickel’s Worth Publishing, Regina 2017.
- Mutala Marion, *My Buddy, Dido!*, il. Olha Tkachenko, Your Nickel’s Worth Publishing, Regina 2018.
- Mutala Marion, *My Dearest Dido: The Holodomor Story*, Wood Dragon Books, Mossbank 2019.
- Nikolajeva Maria, *Afterword: The Case of the Evil (Step)mother, or the Impossibility of Intergenerational Solidarity*, w: *Intergenerational Solidarity in Children’s Literature and Film*, red. Justyna Deszcz-Tryhubczak, Zoe Jaques, University Press of Mississippi, Jackson 2021, s. 231–246, <https://doi.org/10.14325/mississippi/9781496831910.003.0017> [dostęp: 2025/10/28].
- Nikolajeva Maria, *Power, Voice and Subjectivity in Literature for Young Readers*, Routledge, New York–London 2010.
- Nikolajeva Maria, *The Magic Code: The Use of Magical Patterns in Fantasy for Children*, Almqvist & Wiksell International, Stockholm 1988.
- Świetlicki Mateusz, *Next-Generation Memory and Ukrainian Canadian Children’s Historical Fiction: The Seeds of Memory*, Routledge, New York–London 2023, <https://doi.org/10.4324/9781003367918> [dostęp: 2025/10/28].
- Swyripa Frances, *Wedded to Ukrainian-Canadian Women and Ethnic Identity 1891–1991*, University of Toronto Press, Toronto 1993.

- Swyripa Frances, *Storied Landscapes: Ethno-Religious Identity and the Canadian Prairies*, Manitoba University Press, Winnipeg 2010, <https://doi.org/10.1515/9780887553004> [dostęp: 2025/10/28].
- Ulanowicz Anastasia, *Second-Generation Memory and Contemporary Children's Literature: Ghost Images*, Routledge, New York-London 2013, <https://doi.org/10.4324/9780203078686> [dostęp: 2025/10/28].
- Trzszczyńska Patrycja, *Diaspora – pamięć – miejsca. Ukraińcy z Polski z lat 80. XX wieku w Kanadzie. Studium etnograficzne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019.

Streszczenie:

Jednym z najważniejszych motywów w anglojęzycznej literaturze dla najmłodszych autorstwa kanadyjskich pisarzy pochodzenia ukraińskiego są bliskie relacje zasymilowanych dzieci i nastolatków z ich babciami, pełniącymi rolę strażniczek pamięci o „starym kraju” i związanych z nim zwyczajami. Babcie w licznych powieściach i książkach obrazkowych wpisują się w zbiorowy mit „baby”, który pojawił się w Kanadzie po II wojnie światowej. Baba, czyli ukraińska babcia, symboliczna matka założycielka zachodniej prairii i strażniczka tradycji, miała pomóc młodszemu pokoleniu „zrozumieć siebie jako Kanadyjczyków i Ukraińców”. Celem niniejszego artykułu jest analiza roli postaci babci w książkach obrazkowych z serii *Baba's Babushka* (pol. *Chusta babci*) autorstwa mało znanej w Polsce ukraińsko-kanadyjskiej autorki Marion Mutali i odczytanie ich jako interesującego przykładu multimodalnych tekstów przedstawiających transfer międzypokoleniowej i transkulturowej pamięci.

“Duzhe, duzhe dobre” – Ukrainian Babas and Their Canadian Granddaughters in Marion Mutala's Picturebooks

One of the most significant motifs in English-language literature for children and young adults by Canadian authors of Ukrainian descent is the close relationship between young protagonists and their grandmothers, who serve as guardians of memory and cultural traditions from the “old country.” In numerous novels and picturebooks, grandmothers participate in the collective myth of the “baba,” which emerged in Canada after the Second World War. The *baba* – Ukrainian for grandmother – became a symbolic founding mother of the Western Prairies and a custodian of tradition, helping younger generations understand themselves as both Canadian and Ukrainian. This article examines the role of the grandmother figure in Marion Mutala's *Baba's Babushka* picturebook series and interprets these multimodal texts as compelling examples of the intergenerational and transcultural transmission of memory.

Słowa kluczowe: Kanada, pamięć, ukraińska diaspora, babcia, książki obrazkowe

Keywords: Canada, Ukrainian diaspora, grandmother, memory, picturebooks

Mateusz Świetlicki – dr hab., prof. UWrocław jest Prodziekanem ds. studenckich i dydaktyki niestacjonarnej Wydziału Neofilologii, profesorem w Zakładzie Literatury i Kultury Amerykańskiej Instytutu Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, kierownikiem Pracowni Literatury oraz Kultury Dziecięcej i Młodzieżowej (IFA) oraz współzałożycielem i członkiem rady programowej Centrum Badań Literatury dla Dzieci i Młodzieży (Wydział Neofilologii). Anglista i slawista. Jest laureatem wielu prestiżowych stypendiów, w tym Komisji Fulbrighta, Fundacji Kościuszkowskiej, Uniwersytetu Harvarda, Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki oraz Internationale Jugendbibliothek w Monachium. Jest autorem ponad 100 prac naukowych, w tym monografii (autorskich i wieloautorskich) oraz artykułów, które ukazały się w polskiej i międzynarodowej prasie naukowej. Obecnie pracuje nad książką poświęconą obrazom Polski i Polaków w amerykańskiej i kanadyjskiej literaturze dla dzieci i młodzieży. Jego ostatnia monografia pt. *Next-Generation Memory and Ukrainian Canadian Children's Historical Fiction: The Seeds of Memory* (Routledge 2023) zdobyła nagrodę IRSL Book Award 2025. Świetlicki jest współredaktorem *Fieldwork in Ukrainian Children's Literature* (Routledge, 2025 – wraz z Anastasią Ulanowicz) i *Navigating Children's Literature through Controversy: Global and Transnational Perspectives* (Brill, 2023 – wraz z Elżbietą Jamróż-Stolarską i Agatą Zarzycką) oraz numerów specjalnych pisma „Bookbird: A Journal of International Children's Literature” (*War and Displacement in Children's Literature* 2023 – wraz z Chrysogonusem Siddha Malilang) i „European Journal of American Studies” (*Memory, Identity, Belonging: Narratives of Eastern and Central European Presence in North America* 2023 – wraz z Izabellą Kimak). Pełni funkcję zastępcy redaktora naczelnego czasopisma „Filoteknos” oraz jest członkiem zespołu redakcyjnego serii „Children's Literature, Culture, and Cognition” wydawnictwa John Benjamins Publishing. Jego zainteresowania badawcze obejmują literaturę dziecięcą i młodzieżową, jak również szeroko rozumianą kulturę popularną i film. Jest współprzewodniczącym the Childhood in Eastern Europe, Eurasia, and Russia Working Group afiliowanej przy Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies oraz członkiem wielu innych organizacji. W latach 2021 i 2023 pełnił rolę jurora w konkursie Książka Roku Polskiej Sekcji IBBY.